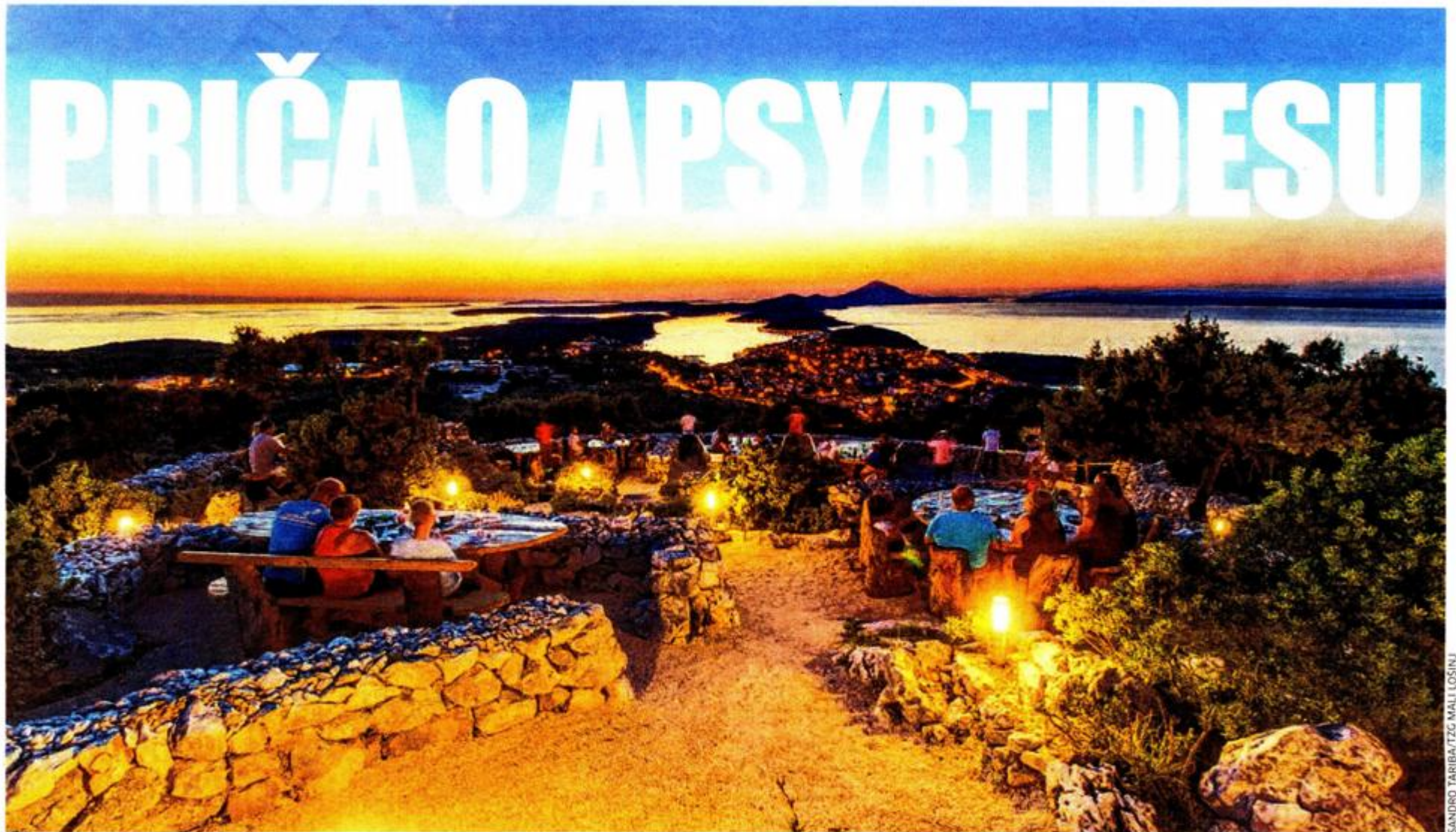

ODRŽIVI RAZVOJ KVARNERSKI DRAGULJ MEĐU TOP 100 ZELENIH DESTINACIJA SVIJETA

SANDRO TARIŠA/TZG MALI LOŠINJ

Autohtono utočište na Mediteranu

U cijelom procesu stvaranja strategije održivosti, definirana je i vizija, a to je da Mali Lošinj i Cres svojom kvalitetom i jedinstvenošću turističke ponude predstavljaju jednu od vodećih održivih, lifestyle i wellbeing otočnih destinacija Mediterana.

- Naime, nit vodilja našeg turističkog pozicioniranja jesu Mali Lošinj i Cres u izvornom ambijentu mediteranskog arhipelaga i domaćinskog ugođaja, a koji svojim gostima pružaju osjećaj uzbudljivog utočišta te privilegij uživanja u prostoru neba, kopna i mora. Pri tome, u revitalizirajućoj atmosferi izmjenjuju se skrivite uvale i otoci, prirodni fenomeni, tradicionalni primorski gradići i bogata povijest, čineći destinaciju idealnu za aktivno povezivanje s prirodom, bližnjima i samim sobom, opisuje viziju dvaju otoka Cvitković.

PRIČA O PROŠLOSTI, SADAŠNOSTI, ALI I BUDUĆNOSTI LOŠINJA

Planinarska transverzala Via Apsyrtides novi je turistički proizvod, a cilj je gostima stvoriti dodatni doživljaj otkrivanja do sada manje poznatog dijela našeg otočja, uz revitalizaciju napuštenih pastirskih stanova i drugih objekata. Razvojem ovakvih projekata, kao i razvijanjem selektivnih oblika turizma, usmjeravamo posjetitelje na skrivene potencijale ovog područja i pružamo im nova znanja o resursima destinacije, kaže Dalibor Cvitković, direktor TZG-a Malog Lošinja

ALENKA JURIČIĆ BUKARICA

Koliko je odnos prema okolišu i očuvanju prirode za buduće generacije važan, odnosno koliko brzo treba reagirati, bilo je temom nedavne UN-ove Svjetske klimatske konferencije COP 27 na kojoj je, uz ostalo, bilo govora o financiranju šteta koje su uzrokovane klimatskim promjenama. I na ovoj je konferenciji poslan apel za očuvanjem prirodnih resursa, bez čega nas ne čeka ružičasta budućnost. Rad na održivosti, i to ne samo ekološkoj, u centru je i prve hrvatske Strategije održivog razvoja turizma do 2030., čime se želi

naglasiti u kojem smjeru želi ići hrvatski turizam.

Prestizna lista

Na tom je putu, i dosad je najveći iskorak napravio, Mali Lošinj, destinacija koja je za sve dosad učinjeno ove godine ušla na prestižnu listu Top 100 zelenih destinacija svijeta. Naime, kako je pojasnio Dalibor Cvitković, direktor Turističke zajednice grada Malog Lošinja, Green Destinations Top 100 Stories je godišnje natjecanje koje organizira organizacija Green Destinations. Natjecanje se održava pod pokroviteljstvom Top 100 Partnerships, uz potporu Future of Tourism Coalition, uz posebne

doprinos organizacija Green Destinations, QualityCoast, Travelife, ITB Berlin, Asian Ecotourism Network, Ecotourism Australia, Global Ecotourism Network te Sustainable First.

- Ovo osmo izdanje natjecanja je, uz ostalo, važno jer je stvorilo inspirativnu zbirku primjera dobrih praksi iz održivih destinacija diljem svijeta pod nazivom »Sustainable Stories«. Primjeri dobre prakse objavljeni su i javno dostupni svima, a služe prvenstveno destinacijskim menadžerima, turoperatorima i posjetiteljima kako bi se olakšala razmjena znanja u turističkoj industriji.

Pričajući svoje priče, najbolje destinacije dobivaju priznanje za

rješenja koja su implementirala kao odgovor na svoje izazove i probleme. Budući da se turistički sektor posljednjih godina suočava s vrlo izazovnim vremenima, ovime se podržava otpornost i naporan rad ovih destinacija da postanu odgovornije. Sve odabrane destinacije također su ocijenjene prema temeljnim kriterijima zelenih destinacija, iz standarda zelenih destinacija, koje je priznalo Globalno vijeće za turizam (GSTC), identificiranih kao osnova performansi održivosti, pojašnjava Cvitković, dodajući kako Mali Lošinj sudjeluje u natjecanju »100 najboljih održivih destinacija« od 2016. godine.

- Osim sudjelovanja u Top 100 Stories, Mali Lošinj od 2019. godine ima »srebrno« Green Destinations Silver Award priznanje koje predstavlja značajan iskorak u nastojanjima da se postigne, dokaže te nezavisnom provjerom i potvrdi potpuna usklađenost te time omogućiti dodjela certifikata za uspješno održivo upravljanje u skladu s međunarodnim standardima koje je definiralo Globalno vijeće za održivi turizam (GSTC), a inicirala Svjetska turistička organizacija pri Ujedinjenim narodima (UNWTO).

I da, kada govorimo o Green Destination Award programu certificiranja turističkih destinacija Mali Lošinj je za sada jedina destinacija iz Hrvatske koja ima ovo priznanje, dok su u programu razmjena »održivih priča« sudjelovale i regije Istra, Lika, Međimurje, Gorski kotar i Drniš sa svojim primjerima dobre prakse. Po mojim saznanjima, regija Međimurje kreće sljedeća u program certificiranja turističkih destinacija. Jako je dobro da se i druge hrvatske destinacije uključuju i kreću putem održivosti, kaže prvi čovjek lošinskog turizma.

Strogi kriteriji

Green Destinations dodjeljuje priznanja na dvije razine. To su Top 100 Stories i Green Destinations Award program certificiranja.

- Evaluacija za Top 100 Stories temelji se na strogim kriterijima. Prije predavanja same priče, potrebno je proći provjeru održivosti koja je u skladu s Green Destinations standardima. Tek nakon što se taj korak uspješno završi, može se uzeti u obzir destinacijska priča primjera dobre prakse.

Evaluaciju prijava provodi stručni tim Top 100 i međunarodna skupina stručnjaka, a kriteriji su cjelovitost dokumentacije, razina inovativnosti, učinkovitost, potom je bitna i prenosivost inovacija, ali i prisutnost stupova održivosti, a to su ekonomski, društveni i ekološki. Dakle, Green Destinations Award je, ustvari, program certificiranja turističkih destinacija na temelju ocjene usklađenosti s kriterijima u vezi očuvanja okoliša, ali i društvene i gospodarske situacije te kulturnih aspekata, a sve s ciljem promicanja održivih turističkih destinacija na međunarodnoj razini, pojašnjava Cvitković, dodajući kako se u procesu certificiranja destinacije provodi desk audit nakon kojeg se ukupni rezultat generira iz dobivenih ocjena u područjima upravljanje destinacijom, priroda i krajolik, okoliš i klima, kultura i tradicija, kvaliteta života, poslovanje i komunikacija.

- Mali Lošinj je dobio ukupnu ocjenu 7.7 od mogućih 10, a najbolje ocijenjeno područje nam je Kultura i tradicija gdje smo ostvarili maksimalni broj bodova, ono što moramo poboljšati u budućnosti su područja Poslovanja i komunikacije te Okoliš i klima, a tu su prije sve aktivnosti na većoj zastupljenosti lokalnih proizvoda, te reakcija na klimatske promjene i smanjenje emisije GHG (greenhouse gas) i programi zaštite osjetljivih prirodnih krajobrazova i zaštite okolišne kopnene i morske bioraznolikosti, kaže direktor TZG-a Mali Lošinj.

Via Apsyrtides

Na pitanje što »sustainable story« znači na primjeru samog Malog Lošinja, odnosno kako je ispričana ova »priča« o održivosti, Cvitković kaže da je njihova ovogodišnja priča zapravo projekt koji je nastao u suradnji dviju turističkih zajednica s dvaju otoka - Cresa i Malog Lošinja i nosi naziv Via Apsyrtides.

- Radi se o »long distance hiking trail«, pješačkoj transverzali dužine 149 kilometara koja povezuje nasjeverniji dio otoka Cresa, rt Jablanac i najjužniji dio otočja Lošinja, rt Radovan na otoku Iloviku. Planinarska transverzala Via Apsyrtides novi je

turistički proizvod, a cilj je gostima stvoriti dodatni doživljaj otkrivanja do sada manje poznatog dijela našeg otočja, uz revitalizaciju napuštenih pastirskih stanova i drugih objekata. Razvojem ovakvih projekata, kao i razvijanjem selektivnih oblika turizma, usmjeravamo posjetitelje na skrivene potencijale ovog područja i pružamo im nova znanja o resursima destinacije.

U cijelu priču uključeno je i stanovništvo dvaju otoka.

- Stanovnici otoka Lošinja i Cresa su itekako svjesni da je turizam glavna gospodarska grana na otocima s 52 posto zaposlenih direktno ili indirektno u turističkom sektoru i udjelu od 37 posto u lokalnom BDP-u. Isto tako taj turizam stvara i određeni »footprint« otisak u destinaciji, za koji se trudimo da bude što manji u suradnji s lokalnim stanovništvom, ali i gostima koji nas posjećuju tako da smo nedavno pokrenuli program za naše posjetitelje pod nazivom »Green Lošinj - Respect island's nature & tradition«.

Evo, možemo dati i primjer da smo ove godine krenuli s akcijom u kojoj smo našim iznajmljivačima, ali i javnim i obrazovnim institucijama, kao i ugostiteljima podijelili bokale za vodu s lošinjskim agrumima kao »welcome« za doček gostiju i znak ljubazne dobrodošlice, ali i dali znak ekološki očuvane i odgovorne destinacije. Otoci Cres i Lošinj jedini na Jadranu, ali i Mediteranu, koriste pitku vodu iz vlastitog izvora, riječ je jasno o Vranskom jezeru, a pitka voda jedna je od komparativnih prednosti cijele Hrvatske, kaže naš sugovornik.

Hrvatski pioniri

Mali Lošinj među prvima je u Hrvatskoj krenuo na stvaranje održivosti destinacije. Još 2013. godine donijeli su program razvoja održivog turizma Malog Lošinja i to su bili ozbiljniji počeci rada na održivom

Turizam može biti vatra oko koje ćemo se svi ugrijati i poboljšati kvalitetu života lokalnog stanovništva, ali isto tako ako se ponašamo neodgovorno može biti požar koji će nam nepovratno uništiti naš okoliš i resurse. Na nama samima je da izaberemo pravi put

i odgovornom turizmu.

- Nakon toga smo se uključili kao pilot destinacija iz Hrvatske u program Europske unije - ETIS (European Tourism Indicators System), Europski sustav pokazatelja za održiva odredišta gdje mjerimo 43 pokazatelja utjecaja turizma na infrastrukturu odredišta, od mjerenja potrošnje i omjera vode, struje, otpada lokalnog stanovništva i turističke industrije, potrošnje gostiju, stupnja zadovoljstva gostiju i domaćeg stanovništva. Zanimljivo je, naime, istaknuti kako imamo ravnotežu u smislu da je 89 posto gostiju zadovoljno turističkom ponudom na otoku, dok je i 87 posto lokalnog stanovništva zadovoljno razvojem turizma.

Kako smo bili prva destinacija, doći do mjerljivih podataka nije bilo lako. Tu nam je pomogao Institut za turizam sa svojom stručnom ekspertizom, a nakon više od pet godina skupljanja podataka možemo reći da imamo pouzdane podatke i trendove koje sad možemo primijeniti u donošenju strategija i odluka o razvoju turizma, ali i otoka Lošinja. Uz sve ove podatke mogli smo donijeti i Strategiju razvoja turizma otoka Lošinja i jasno definirati ciljeve i viziju, a Studijom nosivosti kapaciteta utvrdili smo takozvana »uska grla« lošinjskog turizma, a to su primarna zdravstvena zaštita, promet i javni prijevoz, očuvanje okoliša, voda, lokalni proizvodi, depopulacija, stanogradnja, alohtona divljač i drugo, opisuje lošinjski put prema održivom turizmu naš sugovornik.

Ekološka taksa

Povlačeći paralele s drugim održivim europskim, ali i svjetskim održivim destinacijama čija bi iskustva bilo moguće primijeniti i na Lošinj, ali i na Cresu, Cvitković izdvaja dva primjera svjetskih otočnih destinacija.

- Prvi je otočje Palau u Pacifiku gdje su napravili Palau Pledge, odnosno zakletvu u vidu pečata koji svaki posjetitelj dobije u putovnici i koji treba potpisati u vidu izjave »Djeci Palaua, potpisujem ovu zakletvu kao vaš gost da ću čuvati i štiti vaš predivni i jedinstveni otočni svijet ...«. Do sada je potpisano čak 750.000 zakletvi, i vidljivo su smanjili otpad koji su im ostavljali turisti, podigli su svjesnost o očuvanju okoliša, ali i napravili odličnu reklamu za svoj otok s obzirom na to da su zakletvu prenijeli svi svjetski mediji, a u akciju su se uključile i brojne poznate osobe.

Drugi su, pak, Balearski otoci koji se sastoje od četiri otoka: Mallorca, Ibiza, Menorca i Formentera. Oni

Stanovnici otoka Lošinja i Cresa su itekako svjesni da je turizam glavna gospodarska grana na otocima s 52 posto zaposlenih direktno ili indirektno u turističkom sektoru i udjelu od 37 posto u lokalnom BDP-u. Isto tako taj turizam stvara i određeni »footprint« otisak u destinaciji, za koji se trudimo da bude što manji u suradnji s lokalnim stanovništvom, ali i gostima koji nas posjećuju

su 2016. godine uveli Sustainable tourism tax, odnosno održivu turističku taksu koja se naplaćuje slično kao i naša turistička pristojba u smještajnim objektima, ali je namijenjena isključivo za održive turističke projekte kao zaštita obalnog pojasa, revitalizacija kulturne baštine, oporavak pješanih dina i slično. Tako su, od 2016. do 2019. ukupno financirali oko 350 milijuna eura za projekte održivog turizma, kaže Cvitković, dodajući kako misli da je vrijeme da se i u Hrvatskoj sagleda način raspodjele turističke pristojbe ili uvede mogućnost naplate ekološke takse koja bi bila isključivo namijenjena za projekte očuvanja prirodne kopnene i morske bioraznolikosti, jer smo svi svjesni da su na prirodne ljepote glavni motiv dolaska i to moramo sačuvati za buduće generacije.

- Naime, turizam može biti vatra oko koje ćemo se svi ugrijati i poboljšati kvalitetu života lokalnog stanovništva, ali isto tako ako se ponašamo neodgovorno može biti požar koji će nam nepovratno uništiti naš okoliš i resurse. Na nama samima je da izaberemo pravi put. A upravo odgovorni turizam je ono što zajednički radimo u destinaciji kako bismo ostvarili cilj. Izraz »održivo« se prečesto koristi samo u apstraktnom smislu. Održivost je ambicija, a odgovornost zahtijeva da pokažemo što radimo kako bismo turizam učinili boljim i da budemo transparentniji u onome što postižemo, zajedno, zaključuje Dalibor Cvitković, direktor TZG-a Mali Lošinj.

Složen proces evaluacije

Cvitković je pojasnio i kako se evaluira održivost, odnosno koji konkretno parametri se uzimaju:

- Prva verzija standarda Green Destinations objavljen 2016., ustvari proizlazi iz standarda QualityCoast koji je pokrenut 2010. i inspirira međunarodno priznatim standardima kao što su ETIS, ISO 14001, EMAS i Globalna inicijativa za izvješćivanje. Nakon što je postigao status priznat od strane Global Sustainable Tourism Council (GSTC) 2016. godine, tijekom 2020. standard je ažuriran na temelju revidiranih GSTC odredišnih kriterija i javnog savjetovanja s dionicima. Proces razvoja, primjene i priznavanja GSTC standarda nadzire Green Odbor za standarde odredišta koju čini skupina predstavnika, revizora i ostalih članova.

Inače, zemljopisni opseg standarda je globalan, može se primijeniti na bilo koje odredište. Konceptualni opseg standarda odnosi se na turistički sektor destinacije. Stoga, utjecaji uključenih dionika trebali bi biti povezani sa sektorom turizma.

U programu razmjena »održivih priča« sudjelovale su i regije Istra, Lika, Međimurje, Gorski kotar i Drniš sa svojim primjerima dobre prakse. Po mojim saznanjima, regija Međimurje kreće sljedeća u program certificiranja turističkih destinacija. Jako je dobro da se i druge hrvatske destinacije uključuju i kreću putem održivosti

